

Avsnitt 79:

Textversion av Konkurrenten avsnitt 79. En genomgång av den nya lagen om offentlig säljverksamhet (publicerat juni 2026), vill du hellre lyssna på avsnittet kan du ta del av det på vår webbplats www.konkurrensverket.se/konkurrenten. Delar av transkriberingen är AI-genererad så fel kan förekomma.

Axel Wråkhufvud:

Välkommen till Konkurrenten. I dag ska vi prata om flera av de frågor som väckt allra störst intresse i samband med den nya lagen om offentlig säljverksamhet, LOS, som den första augusti trädde i kraft. När utredningen om LOS presenterades för lite mer än ett år sedan spelade vi in ett poddavsnitt där vi gick igenom lagförslaget och de viktigaste förändringarna jämfört med dagens regler.

Och sedan dess har vi i egen regi hållit informationsmöten men också deltagit i seminarier och dialoger med privata organisationer, kommuner, regioner och andra offentliga aktörer runt om i landet. Och vi har fått många frågor. Och många av de frågorna finns det bland annat svar på i en Q&A på vår webbplats.

Men vi vill ändå följa upp med ett mer praktiskt och fördjupande poddavsnitt där vi fokuserar på de frågor som just nu många offentliga och privata aktörer ställer sig inför att lagen ska börja gälla. Och för sakkunskaperna har jag i dag med mig Charles Nyberg som är jurist här på Konkurrensverket och som sedan flera år tillbaka har arbetat med frågor som rör just offentlig säljverksamhet. Jag säger välkommen till dig Charlie.

Också med mig i studion har jag Konkurrentens mest återkommande gäst och expert Martin Bäckström. Och du kommer att vara chef för den enhet på Konkurrensverket som ansvarar för den nya lagen.

Jag säger välkommen till dig med mig Martin. Och jag heter då Axel Wråkhufvud och kommer att moderera det här samtalet.

Och innan vi går in på mer specifika frågor vi fått in om den här nya lagen så tänker jag att vi börjar med bakgrunden till varför den här lagen har kommit till. För idén kring lagen om offentlig säljverksamhet är egentligen inget nytt utan

[Företagsnamn]
[Besöksadress]
[Postadress]
[Telefonnummer vxl]
[e-post]

www.konkurrensverket.se

förenklat en ny vassare lagstiftning jämfört med dagens regler om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, även förkortat KOS. Och kort kan man ju då säga att dagens regler inte haft den effekt som lagstiftaren tänkt sig och därför blir nu KOS, LOS.

Och med det tänkte jag att vi skulle kunna bena ur det största skillnaden mellan KOS och LOS. För vad är det då som gör den här nya lagen om LOS vassare än dagens regler?

Charlie Nyberg:

Som du säger så är ju problematiken som den här lagen syftar till att ta hand om ingenting nytt utan det handlar ju om att när offentliga aktörer driver säljverksamhet så kan man göra det på andra villkor än privata aktörer. Då brukar man nämna att man kan agera utan krav på att gå med vinst. Man kan inte gå i konkurs.

Och man kan också som offentlig aktör ha andra fördelar som kommer av det offentliga ägandet till det att man kanske har tillgång till viss infrastruktur eller att man har myndighetsutövande uppgifter. Och då när man då agerar under olika förutsättningar så finns det en risk att det uppstår särskilda problem för privata företag som konkurrerar på samma marknad. Och det är den här skillnaden som man vill komma åt med reglerna.

Och tidigare så fanns det ett konkurrensråd som fanns som då hade mer en medlingsfunktion där man kunde komma in med klagomål men de försökte komma till samförståndslösningar snarare än att det fanns ett regelverk som man skulle efterleva. Men därefter så insåg man att man behövde komma med ett skarpare regelverk och då kom de här reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Och de reglerna har ju varit framåtsyftande och har funnits i konkurrenslagen.

Så när vi är inne på detta, Axel så har de visat sig inte vara tillräckligt effektiva i det att man har inte lyckats skydda konkurrensen på mindre marknader, lokala marknader till exempel. Utan då har man behövt göra en konkurrensrättslig avgränsning av den relevanta marknaden och då har man inte lyckats skydda små och medelstora företag som kanske var tanken med lagen. Det har också visat sig att man har saknat vissa typer av sanktionsmöjligheter.

Det har bara varit möjlighet med framåtriktade förbud. Man har inte haft möjlighet till en avskräckande motsvarande konkurrensskadeavgiften utan man har bara kunnat ha framåtriktade påföljder. Så det var också en anledning till att man ville se över reglerna.

Martin Bäckström:

Ja, för det kan man säga att vi har ju i vår tillsyn sett i vissa fall att som Charlie säger förbudet är framåtriktat. Och då har vi sett att det har varit konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet som har avslutats. Och då kan ju inte vi göra något framåtriktat egentligen.

Men sen har det kanske återkommit ibland igen tid efter tid fast bara stötvis eller liknande. Eller slumpvis nästan. Och den typen av beteenden då har varit svåra att göra något åt medan nuvarande eller medan gamla lagstiftningen.

Men nu med LOS finns det då en ökad skärpa genom att vi då kan sanktionera historiska beteenden. Så det är ju saker och ting vi har sett i vår tillsyn enligt konkurrenslagen då.

Charlie Nyberg:

Också en ytterligare sak har ju varit att någonting som vi på Konkurrensverket ofta har framhållit att man skulle vilja införa ett krav på att man behöver särredovisa sin säljverksamhet. Och även att det finns behov av att löpande utvärdera sin säljverksamhet för att på så sätt kunna nästan självsanerande se om det är något som stör eller inte stör konkurrensen eller de privata aktörerna. Och för att kunna införa den typen av krav så behöver man nästan det passar liksom inte in i konkurrenslagen utan då behöver man flytta ut det till en annan separat lagstiftning också.

Det finns ju flera skäl till att det har kommit en ny lag som liksom samtliga kommer av en gammal problematik.

Martin Bäckström:

Det kan man ju också säga att KOS-reglerna då när de trädde i kraft 2010 dels var det en svensk reglering så om man jämför med konkurrensrätten i övrigt som har vissa delar är samstämmig med EU-rätten framförallt när det kommer till förbudet mot konkurrensbegränsande samarbeten och missbrukad dominerande ställning. Men även mycket när det kommer till förvärvsreglerna även om det finns nationella skillnader och så. Så det här KOS var ju en unik svensk historia i någon bemärkelse.

Och det tog väl fem, sex år innan vi började se var ungefär lagstiftningen landade någonstans och att man då identifierar att lagstiftning kanske inte hade de effekter som lagstiftaren avsåg. Det är ju inte något konstigt och i synnerhet då kanske inte när det är en ny typ av reglering utan det här är ju så lagstiftningsarbete och lagutveckling funkar i någon bemärkelse. I någon bemärkelse kan man också se det som en naturlig följd givet att lagstiftaren fortfarande har samma intresse och det har ju lagstiftaren haft 2010 jämfört med 2026 i de här frågorna.

Det vill säga stärka skyddet för små eller för privata företag som verkar på samma marknader som offentliga aktörer och stärka förutsättningar för lika konkurrens mellan de här aktörerna.

Axel Wråkhufvud:

Och nu när den här lagen kommer träda i kraft den första augusti år 2026 hur kommer vi på Konkurrensverket att jobba med den?

Martin Bäckström:

Vi kommer bedriva tillsyn enligt den nya lagstiftningen. För det är i tillsynen, och vad är tillsyn då? Jo men det är att vi tittar på en specifik situation och tittar hur den förhåller sig till lagen.

Det är om situationerna som vi kan ge mest kvalitativ vägledning är där vi kan gå på djupet. Och fattar vi också beslut om en sanktionsavgift eller att förelägga, förbjuda att säljverksamheten får bedrivas så är det också beslut som kan överklagas till domstol så då kan man få vägledning från domstolarna. Och tillsynen är det viktigaste verktyget vi har så det är där vi kommer lägga störst krud på.

Så det är en faktor, men sen kommer vi också jobba med föreskrifter för vi har ju en föreskriftsrätt vad det gäller särredovisning och utvärdering. Vi kommer också jobba med att hitta lite bredare med vägledning på annat sätt också i vissa fall. Vi ser väl över om det finns anledning för oss att komma med olika ställningstaganden när det kommer till LOS.

Och ett ställningstagande då hos Konkurrensverket är ju när vi tycker till om någonting i en fråga. Och det vi säger egentligen i ett ställningstagande det är ju om vi skulle få den här frågan i vår tillsyn hur skulle vi då agera? Så det är ju inte rättsligt bindande.

Och det är ju också i avsaknad av exempelvis vägledning från domstolar och så som vi kommer med den typen av vägledning. Kan man säga att vi haft exempelvis på upphandlingsområdet ställningstagande som har berört hur man ser på upphandling mellan statliga myndigheter och sen så kom det en dom från högsta förvaltningsdomstolen i samma fråga. Ja men då tog vi bort vårt ställningstagande för att då fick vi den vägledning som tidigare inte fanns och så.

Så vägledning är en viktig aspekt och sen är ju kommunikation en stor del i vårt arbete och då är ju det vi gör just nu en del i vårt kommunikativa arbete. Det vill säga nå ut och prata och förklara och även få input från offentliga aktörer och privata företag vilka problem och så man uppfattar. Och kommunikationen har ju varit ett jättestort, hur ska man säga, tagit en stor del av vår tid och ska göra det också när lagstiftningen är ny för då är ju oftast vägledningsbehovet som störst.

Och kanske också innan lagstiftningen träder i kraft för det har vi ju märkt att det har varit väldigt mycket frågor och funderingar och tankar kring vad LOS är och kanske vad LOS inte är också ibland. Så det är väl liksom, om man målar med breda penseldrag hur vi kommer att arbeta med lagstiftningen.

Axel Wråkhufvud:

Som du säger så har vi ju fått ganska mycket frågor om det här eller till och med väldigt mycket. Vad är det för typ av frågor som vi har fått in där det har varit lite oklart för de här olika aktörerna på marknaden? Om du kan ge något exempel på, det här är en vanlig fråga som många har ställt.

Martin Bäckström:

En vanlig fråga som vi får är vad är internförsäljning, vad är försäljning till marknad det vill säga vad är det för typ av försäljning som egentligen omfattas av regelverket? Är det allt som en kommun säljer? Är det allt som ett kommunalt bolag säljer?

Är det allt som en statlig myndighet säljer till vem som helst? Eller är det sånt även som statliga myndigheter säljer till andra statliga myndigheter? Inom det området har vi fått in mycket frågor.

Också då frågor hur upphandlingsreglerna förhåller sig till den här lagstiftningen i synnerhet då när det kommer till inhouse-undantagen som det kallas tekal eller hamburgerundantagen beroende på i vilken relation som försäljningen sker mellan två kommunala bolag eller två kommunala aktörer. Och om LOS då påverkar upphandlingsreglerna på något sätt i det avseendet. Så det är väl liksom ett kluster av frågor skulle jag säga.

Ska vi gå in på svaret också? Det skulle vi kunna göra. Då får jag bara lägga över till Charlie som är experten.

Vad är det enkla svaret?

Charlie Nyberg:

Det enkla svaret är väl att du får utföra verksamhet åt dig själv. Alltså internverksamhet. Det undantas från lagstiftningen men sen om du även säljer till andra än dig själv.

Om du säljer till externt som vi brukar kalla det. Så omfattas den delen av lagstiftningen. Och det brukar jag ta upp som ett exempel.

Ett kommunalt tvätteri till exempel. Om den verksamheten tvättar åt kommunens äldreboenden eller vad det nu må vara. Så undantas den delen av tvätteriverksamheten från lagstiftningen.

Men om det tvätteriet samtidigt säljer tvätteritjänster åt andra kommuner eller åt privata äldreboende. Då omfattas den externa försäljningsdelen av lagstiftningen. Så det är väl det kanske förenklade svaret.

Sen kan det uppstå svårare situationer där man behöver se till vad är internverksamhet och inte.

Martin Bäckström:

Ja precis och som Charlie var inne på det här är vägen in i lagstiftningen och det framgår redan i första paragrafen att när här och lagen gäller offentlig säljverksamhet då får man gå in och bena ut vad är begreppet offentlig. Ja men det är stat, kommun, landsting eller regioner som det oftast kallas nu för tiden och offentligt ägda företag av de här aktörerna mer eller mindre. Så att det är liksom offentliga aktörer.

Sen så kommer det in på begreppet säljverksamhet och där är det väl viktigt att ha med sig att det kommer, vad ska man säga, det berörs inte jättemycket förarbetena till OS utan man ger en hänvisning till konkurrensrätten. Och för att begreppet säljverksamhet då ska likställas med begreppet företagsverksamhet egentligen i konkurrensrätten. Och där finns det en uppsjö av praxis kring olika frågor på hur man ser det här och framförallt inom olika koncernkonstellationer och så.

Och där tittar vi också på de här förhållandena. Och i konkurrensrätten så har det exempelvis betydelse för om man tittar på ett konkurrensbegränsande samarbete är det två aktörer inom samma koncern som har ett moderbolag som styr dem med järnhand och äger dem till hundra procent och så kanske man ändå har samarbetat på något sätt att de här två företagen på ett sätt som ser ut som en kartell ja men då behöver det inte vara det för att det är samma ekonomiska enhet det liksom blir internt också då som samarbetet har varit.

Och det översätter man också till DOS och tittar på ja men har försäljningen skett utanför koncernen då eller inom koncernen. Så det går inte att ge ett svårt svar för att praxis och vad ska man säga teoribildning och liknande kring företagsbegreppet då om det är fråga om samma ekonomiska enhet eller inte den är ganska stor och lång. Men det finns mycket vägledning så kan man säga.

Och det är väl också där vi har en komparativ fördel som konkurrensverk att vi också har bedrivit tillsyn till konkurrenslagen och även den klassiska konkurrensdesignen då missbrukad dominerande ställning och konkurrensbegränsande samarbeten där man tittar bland annat på den frågan.

Axel Wråkhufvud:

Finns det någonting som gör att man skulle kunna avgränsa den offentliga säljverksamheten?

Martin Bäckström:

Ja är det inom samma ekonomiska enhet så är det typiskt sett inte något som då omfattas av lagen och då går man inte ens vidare till förbudbestämmelsen som finns i tredje paragrafen så att så kan man se det lite på. Men sen får man gå in och titta över det från fall till fall. Är det en kommunal förvaltning som säljer till en annan kommunal förvaltning ja men då är det lite lättare.

Är det kommunala bolag då får man ändå vara lite mer om sig och kring sig. Även om det i de flesta fall rimligtvis borde tillhöra samma ekonomiska enhet av den enkla anledningen att det är politiskt styrda bolag inom bemärkelse. Det är kommunen som styr dom och då finns det en tydlig ägare som har kommunintresset som övergripande strategi och så.

Sen kan det såklart ta sig uttryck på olika sätt beroende på om man har valt för strategier i det enskilda fallet. Men rent företagsbegreppsteoretiskt så borde man kunna se det på det sättet.

Charlie Nyberg:

Och sen utöver det som Martin nu har gått igenom om vad som är undantag på grund av att det är en intern verksamhet så avgränsar man ju en offentlig säljverksamhet genom att det avser just säljsidan. Det avser inte inköpen i verksamheten utan där har vi upphandlingslagstiftningen. Och sen så omfattar det inte heller till den del verksamheten består av myndighetsutövning.

Det är när man erbjuder någonting på en marknad. Det kan vara tjänster, det kan vara produkter det kan även vara uthyrning av tjänster eller produkter som någon i normalfallet betalar för. Så det innebär också att det skulle kunna vara att man erbjuder någonting gratis men som folk vanligtvis är beredda att betala för.

Axel Wråkhufvud:

Finns det några ytterliga frågor som ni har fått in som är vanliga?

Charlie Nyberg:

Ja men vanligt är att vi får frågor om vad som är tillåtet eller inte tillåtet. Och då kan det komma frågor som rör till exempel om det är okej att en restaurangskola även har en lunchservering eller är det okej att man erbjuder fika eller lättare servering i samband med kulturevenemang. Det är en väldigt stor spridning på frågorna.

Väldigt många handlar ju om vad en kommun får göra inom ramen för sin kommunala kompetens. Det är väl det absolut vanligaste som det handlar om. Och det ska man väl ändå framhålla att den här lagen, syftar inte till att förändra vad en kommun får och inte får göra utan det regleras i sig av olika lagar och bestämmelser som handlar om den kommunala kompetensen.

När vi får in ett ärende och ska göra en tillsynsutredning så handlar det om i första steget om är det något förfarande eller är det någonting i den här säljverksamheten som lagbestämmelsen säger på ett otillbörligt sätt påverkar privata aktörers möjlighet att verka på marknaden. Det är det första vi tittar på. Finns det någonting otillbörligt här?

Sen så i nästa steg då kan man titta på finns det någonting här som gör att lagen inte ska tillämpas, finns det något undantag här? Och då är ju frågan, oftast när det gäller kommuner är det då, gör man någonting som ligger inom ramen för den kommunala kompetensen? Så många av de frågor vi får börjar i den andra delen, i undantagsdelen.

Och det är klart att när vi har en tillsynsutredning så även om vi har bevisbördan för det här första steget om det finns något otillbörlighet så kommer vi naturligtvis göra en preliminär bedömning av om det finns något undantag från lagen. Om det då är uppenbart att någonting ligger inom den kommunala kompetensen så kommer inte vi gå vidare med tillsynsutredningen.

Martin Bäckström:

Det är en bra poäng som Charlie har där, just systematiken i lagen. Att vi börjar med att titta på om det finns en otillbörlig säljverksamhet. Och det ska också sägas att det är den delen som lite är ny i det här avseendet med LOS jämfört med KOS, det var vad som är offentlig aktör och vad som är säljverksamhet och vad som är förenligt med lag och även försvarbart från allmän synpunkt.

Det är egentligen samma som tidigare utan det är det första ledet här att vi kommer in i en bedömning att man sänker trösklarna. Och det är också en fråga som vi ofta har fått vad ska man göra som offentlig aktör? Hur ska man veta?

Och då är det klassiska tipset och det har jag sett i rapporter från offentliga aktörer också och offentliga branschorganisationer. Det är att prata med, först inventera, vad har man för offentlig säljverksamhet och fundera, möter vi några privata företag överhuvudtaget och om man gör det då kanske det är läge att prata med det privata näringslivet på något sätt och få deras uppfattning om man påverkar deras förutsättningar att kunna verka på marknaden på något sätt och även reflektera kring det om det är ett otillbörligt sätt. Och om man svarar ja på den frågan då har man ju ett problem då får man gå vidare till nästa steg och fundera på har vi stöd för att bedriva den här verksamheten i kommunallagen eller någon annan författning?

Svaret ja, då har man ju stöd. Har man inte stöd, då får man gå vidare till tredje steg och titta på de här undantagen. Finns det något försvarbart skäl här från allmän synvinkel och så.

Så att det är också, man kan använda bestämmelsen liksom lite som en checklista för sig själv som offentlig aktör eller privat företag för att fundera kring är det en otillbörlig säljverksamhet här.

Axel Wråkhufvud:

Man kan också säga att den här lagen, den sätter ju kanske lite mer krav också på det offentliga att göra rätt från första början. Framförallt det här också med, det finns ett krav då i LOS om särskild redovisning. Skulle du kunna gå in lite mer på vad det är för något?

Charlie Nyberg:

Ja, om man backar lite så kan man ju säga att det vanligaste problemet eller upplevda problemet som privata aktörer vänder sig till LOS med det är att man anser att offentliga aktörer sätter alldeles för låga priser i sin säljverksamhet. Och en vanlig förklaring till det är ju att det finns en risk för att det blir en sammanblandning mellan skattefinansiering och finansiering genom de externa intäkterna. Och som exempel kan man ju då ta upp den här klassiska simhallen där det ligger inom kommunala kompetenserna att driva en simhall och man finansierar det med skattemedel.

Sen så väljer man att öppna ett gym också i den här lokalen. Och det här gymmet kan då dra nytta av gemensamma utrymmen som omklädningsrum, reception och personal och så vidare. Och här finns det ju då en risk att man då inte belastar gymmets verksamhet med rätt kostnader i och med att det då blir en sammanblandning.

I slutändan riskerar det att leda till att det blir för lågt pris ut i gymverksamheten. Och för att kunna komma till rätta med det här så ser vi då att det finns en nytta med att det kommer ett krav på särskild redovisning vilket då innebär att man behöver hålla koll på vilka kostnader har vi i gymverksamheten och vilka intäkter har vi i gymverksamheten så att man ser att den går runt om sig själv. Det här är som sagt ett krav som vi länge har efterfrågat och nu så kommer det i lagen om offentlig säljverksamhet vad som ska innefattas i det här kravet på särskild redovisning.

Det bygger på transparenslagen egentligen att det ska vara en del som redogör för organisationen och finansieringen. Hur säger en förvaltning hur man har delat upp det i olika typer av verksamheter. Man ska då ha den här separata redovisningen så att du kan se intäkter och kostnader i exemplet för gymmet som sådant.

Här ligger det ganska stor frihet från början i alla fall för kommunen att själv välja vilka fördelningsprinciper man vill ha för de här gemensamma kostnaderna om vi tänker omklädningsrummen och receptionen. Men då behöver man även i ett tredje steg i den särskilda redovisningen redogöra för vilka fördelningsprinciper

man har använt så att det blir tydligt. Syftet med det här är just att det finns flera syften.

Ett syfte är för att den offentliga förvaltningen själv ska kunna se hur bär sig den här cellverksamheten som vi har. Det blir också en helt annan insyn. Även för externa aktörer både privata och media kan titta på är det här någonting som bär sig, är det någonting som kommunen bör fortsätta med.

Och sen för oss som tillsynsmyndighet så blir det också lite enklare att utreda när vi får in de här påståendena om att det sätts för låga priser. Om man gör det på konstlade vägen och skattemedel eller om det är så att det är en väldigt effektiv verksamhet som gör att man kan hålla låga priser.

Martin Bäckström:

Den här bestämmelsen om särredovisning tar ju sikte på framförallt det som sker i förvaltningsform som man brukar kalla det eller rättare sagt det som inte utförs av offentliga företag står det väl i bestämmelsen. Offentliga företag kan ju vara statliga bolag eller kommunala bolag eller liknande. Och tanken där är väl att de har ju redan en redovisning enligt en redovisningsskyldighet enligt aktiebolagslagen kanske.

Men utan det är det som är kanske på myndigheten eller på kommunen och där vet vi också att det finns myndigheter som bedriver säljverksamhet som har ett långtgående tänk kring hur man kan upprätta den här typen av kalkyler för att få ett pris som blir rimligt för att man har kanske ett syfte med sin verksamhet som gör att arbetskraften inte kan prissättas på samma sätt som på en vanlig löneemarknad när man ska säga. Det vill säga att man inte är arbetstagare som utför arbetet på samma sätt som när jag arbetar på Konkurrensverket eller när en snickare arbetar på ett snickeri. Med det sagt också så har ju vi en föreskriftsrätt som vi nämnde tidigare och det är här ju ett av de områdena.

Och det kan man ju säga att vi har ju för avsikt att återkomma med föreskrifter om särredovisning så snart som möjligt egentligen. Bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2027 och vi har möjlighet att utfärda föreskrifter och ge vägledning för hur det närmare ska se ut. Och vår förhoppning är att vi kan ha ett utkast klart kanske i oktober, november någon gång så att man kan se lite hur vi tänker i de delarna.

Och arbetet med de här föreskrifterna det har vi påbörjat internt även om det är ett väldigt tidigt skede just nu.

Axel Wråkhufvud:

Tanken är då såklart att det ska öka transparensen som sagt som vi var inne på med särredovisning. Men också kanske att kommunerna själva då till exempel

skulle kunna se de här problemen innan de blir så pass problematiska att vi måste gå in och göra någonting åt det. Kan det vara så också?

Ja, det tror vi.

Martin Bäckström:

Och det har vi också sett när man har pratat med aktörer som upprättar olika typer av kalkylstöd och liknande just för att få en korrekt kostnadsbild och så märker man om någon inte använt det eller om det inte uppdaterats för att man inte har följt indexutveckling eller liknande ja men då kan det liksom spreta och så. Och där är vi inne på den skärvsanerande effekten när man ska kalla det att man upptäcker någonting själv. För många gånger bryter man mot lagen av misstag och det spelar ingen roll om man gör det av uppsåt eller oaktsamhet.

Är det en otillbörlig säljverksamhet så är den otillbörlig oavsett. Men med just den skärvsanerande effekten och det såg vi mycket kring 2010 att det var många offentliga säljverksamheter som lades ner i samband med att KOOS trädde i kraft. Och vi ser väl samma det finns väl anledning att tro att det kommer vara på liknande sätt den här gången också utifrån då att offentliga aktörer väljer och avslutar det snarare än att vi utövar tillsyn och att de avslutar det därefter.

Och då har man både själva förbudet men även när man börjar liksom titta på särredovisning och även utvärdering syftar man om bemärkelse. Att man får upp det på bordet kan titta på det. Är det något vi ska hålla på med?

Kan det här vara otillbörligt ja eller nej? Ja det kanske det. Ja men då ska vi nog inte fortsätta med det.

För alla kommuner vill ju vara näringslivsfrämjande och ha en god relation till det lokala näringslivet för att det är ju skatteintäkter och liknande. Så det får man ju också ha med sig att det finns ju den viljan och sen så har det blivit fel ibland såklart. Men sån intention är tydlig att det finns ibland de kommuner jag har träffat i alla fall.

Axel Wråkhufvud:

Men om ett offentligt företag inte omfattas som kravet av särskild redovisning så kan det ju vara. Betyder det att det inte omfattas av LOS?

Charlie Nyberg:

Nej men så är det ju att offentliga företag omfattas ju inte av kravet på särskild redovisning och det är ju som Martin har varit inne på att här finns det ju andra typer av lagar som reglerar det här. Till exempel om bokföringslagen och det finns olika typer av särreglering och då vill man inte tynga de här företagen ytterligare administrativt om man då redan har upprättat liksom en redovisning med motsvarande uppgifter. Däremot som sagt så omfattas man ju av lagen offentlig

säljverksamhet och det kan ju vara så att vi har ju möjlighet i vårans tillsyn att förelägga ett offentligt företag om att komma in med motsvarande uppgifter som man kan kräva genom särskild redovisning så det vill ju till att om man då inte har det trots andra regelverk att man ändå har möjlighet att komma in med den typen av uppgifter.

Martin Bäckström:

Tack för rättningen där också Charlie med bokföringslagen är det därför jag är chef och Charlie expert va? Så att jag har grad för att ställa saker och ting till detta. Nej men sedan är det väl som så att det här är ju enskildheten i lagen.

Sen har det ju bestämmelsen om otillbörlig säljverksamhet själva förbudet. Det gäller ju alla. Så bara för att man inte behöver upprätta en särredovisning så får man fortfarande inte bedriva en otillbörlig säljverksamhet för det gäller alla offentliga företag också.

Axel Wråkhufvud:

Nu går jag lite på känslor här också men det känns som att det är någonting som vi har diskuterat ganska mycket. Det är just det här ordet med otillbörlig. För att det kan vara lite svårt kanske ibland att förstå exakt vad det betyder.

Vad menar man med otillbörlig säljverksamhet? För det är inte säljverksamhet i sig som man förbjuder utan det är att den är otillbörlig. Vad skulle det till exempel kunna vara?

Nu har ni dragit lite exempel på olika säljverksamheter men finns det något mer specifikt?

Martin Bäckström:

Om man tar typfall och så. Och det är väl också ett typfall av offentlig säljverksamhet som kan vara problematisk. Ja men det är ett sätt att närma sig frågan.

Och där tycker väl vi det också är intressant att de typfallen som vi ser i förarbetena det vill säga motiveringarna till nya LOS-lagstiftningen i mångt och mycket har ju de hängt med sedan 2000 och den rapport som konkurrensrådet då släppte. Och det kan vara exempelvis att man sammanblandar myndighetsutövning med säljverksamhet det vill säga man kanske genomför någon form av inspektion samt så passar man på att sälja på produkter och då känner aktören som är föremål för inspektionen att ja men måste vi köpa härifrån den offentliga aktören. Så att det är ett sådant typfall.

Prissättningen har ju Charlie nämnt att man tar ett underpris som vi brukar säga konkurrensrättsligt eller ett marknadsstörande underpris utan de andra typfallen. Att man behandlar olika företag och olika utan att ha sakliga skäl för det vill säga

olika typer av selektiva förfaranden det kan också vara ett av typfallen. Tillträde till en nödvändig infrastruktur.

Att man måste ha tillträde till en viss ett visst avtal ett markavtal med kommuner kanske eller tillträde till ett övningsfält för att kunna bedriva verksamhet som privatföretagare bara en offentlig aktör som har det här övningsfältet. Nu tänker jag på Räddningstjänst som är ett gammalt case som vi hade. Det är också ett av de typfallen.

Det är vad säljverksamheten kan bestå i som otillbörligt. Sen är det väl någon bemärkelse att om man tittar på otillbörlighetsbegreppet vi vet inte exakt vilken effekt som vi ska visa på men någonstans handlar det om att det är olika förutsättningar mellan offentliga och privata företag och att de privata företagen drabbas av det här. Exakt hur det kommer att se ut det är en typisk sån tillsynsfråga där man behöver ha flera ärenden för att hitta gränserna och så vidare.

Charlie Nyberg:

Det kommer att få visa sig i tillsynen hur begreppet otillbörlig påverkan kommer att tolkas så att säga. Men så som förarbeten uttrycker sig i uttrycket otillbörlig påverkan då tar det sikte på att man som offentlig aktör bedriver en verksamhet eller tillämpar ett förfarande på ett sätt som skiljer sig från hur en privat aktör hade kunnat agera. Och genom att man då kan agera på ett annat sätt än privata så kan man då påverka på ett sätt som är otillbörligt de privata företagens möjligheter att driva sin verksamhet på marknaden.

Och då den här otillbörligheten kan det uppkomma genom att den offentliga aktören har vissa fördelar när den driver sin självverksamhet. Och exempel på sådana fördelar som tas upp i förarbeten är om man då har tillgång till offentlig finansiering eller att man kan dra nytta av personal eller lokaler som annars används i skattefinansierad verksamhet. Och den här prövningen utgår från hur ett privat företag typiskt sett hade påverkats.

Så det behöver inte vara några privata aktörer som faktiskt har påverkats. Och då som exempel skulle man kunna ta att om det är en ineffektiv offentlig självverksamhet som fortsätter drivas på grund av eller genom att man liksom bär sig upp av att hela tiden få tillskott av offentlig finansiering då är det en situation som inte privata företag hade kunnat efterlikna. Så även i en sådan situation så hade vi nog kunnat gå in och säga att den här självverksamheten är otillbörlig även fast det inte finns några privata företag på just den här marknaden.

Och sen hur man ska se på ribban kring hur hög påverkan ska vara. Så återigen det är ju någonting som kommer få visa sig i tillsynen men förarbeten är ju väldigt tydliga med att det ska vara en relativt låg ribba. Det finns liksom inget krav på påverkan av någon betydelse.

Det finns inget annat nivåkrav som uttalas i lagen. Och det innebär ju också att även påverkan på en väldigt liten påverkan, alltså i det att det skulle kunna vara bara ett fåtal eller en aktör som påverkas skulle också kunna omfattas av förbudet. Men som sagt mycket i och med att det är en ny lag och med att det är en ny lagstiftning, mycket kommer få utkristalliseras i tillsynen när vi har skarpa ärenden framför oss.

Martin Bäckström:

Det är väl också en sån här aspekt som man får bära med sig att vi tittar på försäljningsverksamhet som bedrivs av alla kommuner, regioner och statliga myndigheter inklusive bolag. Det är väldigt brett och man behöver nästan gå in i enskilda fall för att kunna titta på enskilda produktgrupper och så vidare för att kunna gå på djupet. Det är svårt när vi inte har de fallen framför oss och det är väl en av anledningarna till att både nu och tidigare har vår kommunikation varit ganska övergripande.

Det är så man måste ta sig an den här uppgiften tror jag, att man får skala löken lagar efter lagar och nu är vi fortfarande ute i det här torra fortfarande och inte kommer in till lökens kärna. Men det kommer vi att göra.

Axel Wråkhufvud:

Om det nu är så att man anser sig eller att man ser att någonting inte riktigt stämmer där ute, hur tipsar man Konkurrensverket och vilka uppgifter behöver man lämna?

Martin Bäckström:

Det finns på olika sätt. Man kan ringa oss, man kan mejla oss, man kan skicka brev med snigelpost, lägga en lapp i bakfickan på mig eller Charlie när vi är på stan. Alla de här sätten gör att det kommer att vara inkommande handlingar hos oss inom bemärkelse och har vi då en uppgift om en överträdelse så är det någonting vi kan gå vidare med.

Men vad behöver vi veta? Det är ju bland annat vilken offentlig aktör är det som bedriver vilken försäljverksamhet och hur påverkar den privata företag? Och möjligt är det bra om vi får kontaktuppgifter till uppgiftslämnare som kan lämna mer uppgifter i saken och så.

Men vi behöver ganska lite för att kunna starta en utredning och sen så hämtar vi in uppgifter under utredningens gång.

Axel Wråkhufvud:

Och vill man vara anonym, då är det väl alltid att ringa oss först och prata med vår tipsfunktion 08 - 700 16 00, det är väl telefonnumret.

Martin Bäckström:

Och e-postadressen tipsa@kkv.se om man vill skicka in tips. Men om man går in på vår hemsida och tittar just nu så har vi en tipsa-knapp, en liten gul symbol där det står tipsa. Och så klickar man in där så kan man också se vilka uppgifter som vi vill ha in i samband med tips.

Och får vi inte in dem, då hämtar vi in dem själva om vi tycker att det är tillräckligt intressant att gå på.

Axel Wråkhufvud:

Och det hittar man på konkurrensverket.se. Ja, men med det sagt så säger jag tack till Martin och tack till Charlie för att ni var med här och berättade mer om LOS och lite av de frågor som vi har fått in.

Martin Bäckström:

Tack Axel.

Charlie Nyberg:

Tack så mycket.

Axel Wråkhufvud:

Och vill man ha en bredare genomgång av lagen finns både frågor och svar och annat vägledningsmaterial på konkurrensverkets webbplats. De här länkarna till tidigare podcastavsnitt och länkar till det här andra frågor och svar-materialet finns länkat i avsnittsbeskrivningen. Jag vill säga tack för att ni har lyssnat och ha en bra sommar.